

Mindre køer er mere økonomiske

Af Anders Fogh (VFL/NAV),
Elina Paakala (Faba/NAV) og
Emma Carlén
(Växa Sverige/NAV)

Krydshøjden har været stigende i de seneste årtier hos alle de nordiske malke racer, men stigningen er mest fremtrædende hos Holstein. Der er flere forklaringer på, at køerne er blevet større. Det kan skyldes forbedret management og fodring, men avl har også indflydelse. Højde er meget arveligt og kan derfor temmelig let ændres avlsmæssigt.

Der er ikke økonomisk vægt på indeks for krop i avlsmålet i de nordiske lande (NTM). Og dermed heller ikke udvælgelse efter højde, som er en del af indekset for krop. På trods af det har der været en avlsmæssig udvikling hos de nordiske malke racer. Det kan skyldes, at kvægbrugere vælger tyre, som giver fremgang for højde, selvom det ikke har en økonomisk værdi. En anden forklaring er, at de anvendte import-tyre er udvalgt efter et andet avlsmål end det nordiske med vægt på krops egenskaberne.

Den avlsmæssige udvikling i højde fra 1999 til 2009 er på ni indekseenheder for Holstein

og seks indekseenheder for de nordiske røde racer (RDC), hvilket svarer til en stigning på henholdsvis 2,2 og 1,9 cm. I den samme periode er den observerede stigning på 3,3 cm hos Holstein og 2,8 cm hos RDC.

Det viser, at en del af stigningen i højde skyldes avl, men ikke det hele. Der har også været en avlsmæssig udvikling i højde for Jersey, men den har været svagere end hos de andre racer.

Større køer giver lavere indtjening

Den avlsmæssige sammenhæng mellem højde og holdbarhed er ugunstig. Det betyder, at avl for højere køer også giver køer med kortere levetid.

Denne negative sammenhæng kan grundlæggende forklares ved ugunstige avlsmæssige sammenhænge mellem højde og forskellige funktionelle egenskaber. Avlsmæssigt har store køer en tendens til at være mindre frugtbare, have flere sygdomme og dårligere klovsundhed. Desuden er de generelt større ved kælvning, hvilket betyder, at de forårsager sværere kælvninger som kalve. Store køer har dog også en lidt højere ydelse og kælver lettere selv.

Fra et produktionsmæssigt synspunkt er der større omkostninger forbundet med store køer både i opdrætsperioden og i løbet af deres produktive levetid, fordi de har et højere vedligeholdelsesbehov.

Endvidere kan køer blive for store til sengebåse, malkestalde og andet staldinventar, som er dimensioneret til en gennemsnitlig ko. På den positive side har større køer en højere slagtevægt og giver dermed flere penge ved slagting.

Der er således både positive og negative konsekvenser af, at køerne bliver større. Rent avlsmæssigt har størrelse en svag ugunstig sammenhæng med det totaløkonomiske indeks (NTM), og der er ikke en selvstændig værdi af at øge højden. Produktionsmæssigt betyder de højere omkostninger til opdræt og vedligehold mere end de øgede slagteindtægter.

Overordnet set er mindre køer dermed mere rentable for landmanden end store køer.

Det positive

- Større køer har en højere slagtevægt og giver dermed flere penge ved slagting.
- Større køer har en højere ydelse.
- Større køer kælver lettere.

Udvikling: Dansk Holstein er vokset med gennemsnitlig 3,3 cm. i perioden 1999 til 2009. Arkivfoto: Jens Tønnesen.

3

Racer

- 1 For Holstein er der sket en avlsmæssig udvikling på ni indekseenheder for højde i perioden 1999 til 2009. Det svarer til en stigning på 3,3 cm.
- 2 For RDC har udviklingen været på seks indekseenheder i samme periode, svarende til en stigning på 2,8 cm.
- 3 Der har også været en avlsmæssig udvikling for Jersey, men den er svagere end for de andre racer.

Det negative

- Den avlsmæssige sammenhæng mellem højde og holdbarhed er ugunstig. Avl for højere køer giver køer med kortere levetid.
- Større køer har en tendens til at være mindre frugtbare, have flere sygdomme og dårligere klovsundhed.
- Der er større omkostninger forbundet med store køer i opdrætsperioden og i løbet af deres produktive levetid på grund af et højere vedligeholdelsesbehov.

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske
Landbrugsfond for Udvikling
af Landdistrikterne

Naturerhverv.dk

Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)